

Življenje, šola in narodnost.

(Konec.)

Kakor je cenitev spretna glede kritike pravnih odnošajev različnih pokrajin, tako nasprotna je npravnosti, ki ima za posledice zadovoljstvo in korist, a se teh v najmanj ne dotika. Zato se npravnosti ne more nikakor v tem oziru precejnjevati. Take ocene so tam na svojem mestu, kjer avtoritete določijo izpremembo npravnosti, to je pa za veljavo npravnosti brez pomena. Že npravnost čut narekuje vsakemu vse dolžnosti brez poudarkov na kako škodo. Iz tega sledi, da celo vprašanje koristi in blaginje preteklega časa in drugih narodov se ne da izvesti, ker mnenje mislecev je, da je sprejemnost različnih vrst radosti povsem drugačna nego je bila v onih časih in drugih pokrajinah. Položaji, ki so dandanes neznočni, niso bili za preteklost in druge narode obžalovanja vredni, ker so bili bogato odškodovani s drugačnim veseljem. Zaradi tega smo v neprestanem dyomu, niso li bili sužnji starih Grkov in Rimljanov povprek v boljšem stanu nego je delavstvo dandanes. Ravno tako bi se srednji vek zahvalil za sedanjost obrtno prostost, splošno vojaško dolžnost in v najnotrajne življenske razmere segajoče redarstvo delavnosti današnjih držav.

Ako manjka na tak način npravnostnega merila in ako merilo, vzeto na podlagi blaginje, nasprotuje pojmu npravnosti ter je tako nezanesljivo, je gotovo jasno, da ni doba ni pokrajina pooblaščenca soditi glede npravnosti in prava drugih dob in pokrajin. Tu odpade vsaka sodba glede primerjanja v tem oziru. Na tak način preidemo do napredka v npravnosti.

Npravnost je zaradi napredka vede in moči človeka nad naravo predvsem v vedni izpremembi, vendar pa sama ostane na isti stopnji veljave. V vsakem slučaju nosi napredek pogoje npravnosti in odgovarja pri natančni preiskavi večinoma tudi blaginji in splošni koristi kakor najnovejše za svoj čas. Zato je v zmoti oni, ki govori o določbi človeštva in meni, da se bliža, četudi polagoma, vendarle temu smotru.

Kakor se ne da utemeljiti za gibanje v naravi smotrenega opazovanja in dokazati smer za njeno razvijanje, tako malo se da storiti pri npravnosti. Povsem pa je odvisna npravnost od naravnega, četudi je eno in drugo podvrženo isti usodi. — Zato je ovrženo mnenje, da ima vsak posameznik svojo določbo. Kar pogrešamo pri celokupnosti, to gotovo ne obstoji tudi pri posamezniku. Poedinec ima živeti glede npravnosti času in kraju primerno. V ostalem pa določa zadovoljnost in preudarnost svoje delovanje, ki se mu mora podvreči poedinec v soglasju s svojim narodom. V taki šoli se da dosti narediti za novodobno šolo

K štiridesetletnici akademičnega društva „Slovenija“.

Dne 26. majnika poteče 40 let, odkar so osnovali mladi in navdušeni slovenski vseučiliščniki na Dunaju akademično društvo „Slovenija“.

Lahko se reče brez pretiranja, da je „Slovenija“ v dolgi dobi svojega obstoja v marsičem pomogla slovenskemu narodu do relativno visoke kulturne stopnje, ki jo zavzema danes. Saj so izšli iz njenih vrst možje, ki jih po pravici štejemo med prave narodne prvoborilce, odlični književniki in politiki, izborni učitelji in vodniki ljudstva, ki so si postavili krasno nalogo, da pomorejo svojemu narodu do prihodnosti, jasne in lepe, kakršno zasluži. Novejša povestnica slovenskega naroda je glasna priča, kolikega pomena so društva za narodni procvit. Ves napredek na polju ljudske prosvete izvira iz skupnega društvenega delovanja, društva so žarišča, ki sipljejo iz sebe žarke, omike in narodne zavesti, da prodira v najnižje, najskrajnejše narodove sloje.

In „Slovenija“ se je ves čas svojega delovanja in nehanja držala te lepe svoje naloge in ni pozabila nikdar, da mora roditi iz sebe mlade sile, ki naj ponese moč in življenje v ljudstvo in ga vedejo po strmi poti do napredka in blaginje. Pač so vladali v društvu v posameznih dobah ljuti viharji in trdi boji, pač je tudi ob njegove stene pljuskalo razburkano valovje političnega vrvenja, kot bučeč odmev iz domovine, a krepka stavba je kljubovala vsem vihram in stoji še danes in gleda na sadove, ki so dozoreli v oskrbi mož, izšedših iz njene srede. Bili so časi, ko so se člani trumoma cepili od svojega društva in so si ustanavljali lastna ognjišča; a „Slovenija“ je prebolela krize in se je okrepila, posebno od one dobe, odkar obstoja njeno glavno delovanje na izvenpolitiškem, kulturnem polju. Že danes se vidijo dobri posledki tega njenega delovanja in pač menda ni črnogledača, ki bi mogel tajiti eminentno važnost in najbolj primerno smer njenega današnjega programa.

Na ustanovni dan, t. j. 26. maja, bo praznovala „Slovenija“ na Dunaju svoj jubilej. V ta namen vabimo že danes vse prijatelje društva, naj se udeležijo slavlja v kar največjem številu. Natančnejše date se bodo pravočasno razglasila po slovenskih listih.

Za odbor:

Anton Sovre, Ant. Debeljak,
t. č. predsednik. t. č. tajnik.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca aprila: K 72.709.20.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Srednješolski vestnik.

**** Izprašani profesorski kandidati,** ki žele dobiti mesta na drž. srednjih šolah na Kranjskem ali na učiteljskem v Ljubljani, naj vložijo prošnje do 1. mal. srpana pri dež. šol. svetu v Ljubljani.

**** Prispevki za šolske knjižnice drž. in zasebnih srednjih šol.** Deželni šolski svet kranjski je dovolil na predlog profesorjev I. drž. gimnazije pobirati pri pribodajem vpisovanju učencev v ta zavod prispevek za šolsko knjižnico po 1 krono. Tudi je priporočal deželni šol. svet drugim zavodom, da bi kazalo uvesti splošno pobiranje tega prispevka. — Ta novi davek se nam ne zdi umesten. Za knjižnice na; skrbi država, ne pa učenci sami

**** Koprski učiteljski 4. letnika** so napravili dne 13., 14., 15. in 16. t. m. majski in poljedelski izlet na Vrhniko, v Ljubljano, Kamnik in Škofjo Loko.

**** V hrvaški gimnaziji v Pazinu** je letos 51 slovenskih dijakov, t. j. petina vseh obiskovalcev.

**** Za dovršene srednješolce.** Pri računskem oddelku finančnega dež. ravnateljstva v Gradcu sprejemajo praktikante z začetno nagrado po 600 K, ki se zviša v treh letih na 1200 K.

Ljudska šola na kmetih.

(Dalja.)

II. leto.

Ura	Tvarina	Dispozicija za		Učila
		teoretični pouk	praktični pouk	
1	Živinoreja.	Živeci, kosti, prebavljanje, dihanje in kroženje krvi.	—	Kmetijske table.
2	Isto.	Krma, voda, zrak, toplota, snaga, osobito snaga na koži.	—	—
3	Isto.	Priprava krme. Podajanje soli in klajnega apna.	Ogledovanje raznih strojev za rezanje krme.	—
4	Isto.	Hlevi. Prva pomoč pri nezgodah. Trokar. Pušanje krvi.	Ogledovanje hleva pri vzornih kmetijah.	Trokar.
5	Travniki.	Izboljšanje. Košnje, sušenje in sprava krme.	Ogledovanje strojev za košnjo in grabljenje.	—
6	Kletarstvo.	Čas in način trgatve; vpliv vremena na trgatve. Rebljanje in maščenje grozdja.	Ogledovanje pri večjih posestnikih, kako se reblja in masti grozdje.	Kmetijske table.
7	Isto.	Stiskalnica. Poraba tropin.	Ogledovanje stiskalnic pri večjih posestnikih ali zadržanih.	Slike o stiskalnicah.
8	Isto.	Snaženje vinske posode. Novi sodi, plesnivi sodi, cikasti sodi, zažveplani sodi.	Ogledovanje pri zadržanih kako se sodovi snažijo s paro.	—
9	Isto.	Hranjenje sodov. Mazanje sodov.	—	—
10	Isto.	Kipenje mošta. Kvasne glive in bakterije.	—	Kipelne vehe.
11	Isto.	Naprava belega vina. Burno kipenje. Počasno kipenje. Razlika kipenja po starem in francoskem načinu.	—	—
12	Isto.	Naprava črnega vina. Pretakanje vina. Čas in način pretakanja. Drugo in nadaljno pretakanje.	—	Kmetijske table.
13	Isto.	Čiščenje vina. Precejanje vina in filtriranje vina. Razloček med alkoholom in ogljikovo kislino. Vpliv alkohola in ogl. kisline na člov. organizem.	Ogledovanje pri zadržanih kako se vino filtruje.	—
14	Isto.	Vinske bolezni: kan, cikanje vina, grenko vino, zavrelca.	—	—
15	Isto.	Vinske napake. Plesnivo vino, počrnenje vina, rjavo vino, duh po žveplu, duh po sodu, duh po drožah.	—	—
16	Isto.	Klet. Kakšna naj bo! Kipelna in vinska klet. Zračenje in snaženje kleti. Vinski zakon.	Ogledovanje kleti pri boljših posestnikih, oziroma zadržanih.	Kmetijske table.
17	Sadjarstvo.	Splošne opombe o sadjarstvu. Drevnena. Vzgoja divjakov iz semena, vzgoja podlog s potakneni.	Praktično se na vrtu izvaja.	—
18	Isto.	Zasajanje drevesnice. Zimsko ročno cepljenje. Izvršitev saditve. Oskrbovanje drevesnice v prvem letu.	Praktično se na vrtu izvaja. Priprava smole.	Orodje za požlahtovanje dreves.
19	Isto.	Okulovanje. Oskrbovanje drevesnice v drugem letu.	Praktično se na vrtu izvaja.	Isto.
20	Isto.	Oskrbovanje drevesnice v tretjem in četrtem letu. Vzgojevanje krone. Razno cepljenje.	Isto.	Isto.
21	Isto.	Oskrbovanje drevesnice v petem letu.	Isto.	—
22	Isto.	Vzgoja visokodebelnega, peškatega, koščičatega in jezicastega drevja.	Isto.	—
23	Isto.	Saditev drevja na stalno mesto. Obrezovanje visokodebelnega drevja. Obrezovanje pritličnega drevja.	Isto.	—
24	Isto.	Sadjarstvu škodljive in koristne živali.	—	Prirodosnanske slikmet. koristnih in škodljivih živali.
25	Isto.	Dež. zakon z dne 17. junija 1870, št. 20, o varstvu ptičev. Dež. zakon z dne 17. junija 1870, št. 21, o varstvu zemelj pridelkov proti škodi gosenic, hroščev in drugega škodljivega mrčesa.	—	—

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

načrt, ki ga je c. kr. dež. šol. svet z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791, odobrili in ki velja kot normativ domoznanskemu pouku v četrtem šolskem letu slovenskih ljudskih šol. — Prepričani pa smo, da bodo tudi meščanske šole to Maroltovo delo s pridom rabile.

Tisk je ličen, vnanja oprema lepa, obrisi pa so izvršeni v štirih barvah, kar provzročila cena 1 K.

Pogrešamo pa v tej izdaji zemljevidov Gorenjskega, Dolenjskega in Notranjskega po završenih dotičnih potovanjih. Takisto bi bilo dobro na koncu priložiti zemljevid cele Kranjske v enakem merilu in izvršitvi. Vsekako naj se to upošteva pri drugi izdaji. To bi sicer knjižico nekoliko podražilo, predmetu samemu pa veliko koristilo. V drugi izdaji naj se popravi mesto Kostanjevica, ki stoji ob Krki, a ne pod Krko.

Brezdvomno bo to lepo delo tov. Marolta jako pospeševalo domoznanski pouk in čitanje zemljevidov ter s tem neposredno budilo v mladini ljubezen do rodne zemlje, polne krasa, bogate naravnih čuda.

Delo, ki dela avtorju vso čast, toplo priporočamo, posebe še učiteljem, ki naj ga širijo in si tako olajšajo zemljepisni pouk

A. R.